

ZÁM.

összebb
oztatja,
Hogy a
maradt,
og per-
testv.
hol?
csonka
telka.
vényeit
elneve-
adtán
ani. —
helyes,
lenétek
is be:
I Irén.
eki. —
rot? —
ndatla-
gruber
ennálló
t. i. a
lmából
rejt-
mekem.
ert ezt
r nem
boret.
s opé-
mi-féle
Szabó
vállik.
alföldi
hatná-
hanem
evélről

KIS LAP

1903. április 26-án.

Ára negyedévre 2 kor. Egyes szám ára 24 fillér.

Megjelen minden vasárnap.

KIS MADÁRKA ... (Lásd a 304. lapon.)

Csapó
Taitsch
szün-

on!
. b.

A HÁROM KENYERES-PAJTÁS.

— Elbeszélés. —

Írta GAÁL MÓZES.

(Folytatás.)

A KENYERES-PAJTÁSOK idegen országban dolgoznak, tanulnak, ő pedig ide-haza nyomorog. A fényes álmok szerte-foszlottak, mint holmi színes szappan-buborék, a színész-dicsőségből pedig nem lett semmi, mert a társulat szétment.

Menyus ott ragadt egy kis vendéglőben, hol már két hét óta jó reménység fejében adtak neki enni. A jó reménység abból tellett, hogy a színész ur pénzhez jut s megfizeti az adósságát.

Menyusnak egész nap nem lévén dolga, ott ült a vendéglős ágya mellett, aki nagyon beteg volt. Beszélgetett a szegénnyel, hogy a hosszú-hosszu nap elteljék.

A vendéglősnének a konyhában sok dolga volt, az egyetlen pincér pedig nagyon szerette a bort, a sört s este felé már nem lehetett hasznát venni, mert ittas volt.

A vendéglősné nem győzte eléggé bámulni Menyusnak jó szívet s nem győzte szidni a korhely pincért, aki miatt neki napról-napra nagy a vesztesége.

Menyus ezt a sok siránkozást, panaszt végre megsokallta s így szólott egy napon a vendéglősnéhez:

— Asszonyság, én nem voltam még pincér, de ezen az egy foglalkozáson kívül talán minden voltam már. Látom, hogy nem boszorkány-mesterség. Hát ha megtanulnám? Aztán adósa is vagyok.

— Jaj, szívem Fazekas ur, azt ne is emlegesse!... Anyi jóval van szegény uram iránt, hogy le sem mernék számolni, mert attól félek, én maradnék adósa.

— Annál jobb, vélekedék Menyus. Akkor elmondhatom azt, amit kigondoltam: kergetse el az asszonyság azt a Flórián pincért...

— És aztán?

— Leszek én a pincér. Nem vagyok részeges, soha egy krajcárra sem tettem reá a kezemet, ami nem volt az enyém.

Próbáljuk meg egy hónapig. Ha nem lesz belőlem haszna-vehető pincér, engem is elcsaphat. Egy hónap alatt leszolgálok az adósságomat. Akkor én elindulok ki a nagy világba, hogy fölkeressem az én kenyeres-pajtásaimat, akik még az utolsó szál ingöket is elküldenék nekem, ha megtudnák, hogy maguknál zálogban vagyok...

— Oh Fazekas ur, már hogy beszélhet ilyen!

— Csak azt mondom, amit érezek.

A vendéglősné szívesen fogadta az ajánlatot. Elmondotta az urának, s a nagy beteg hálásan szorongatta Menyusnak a kezét:

— Az Isten ezért a cselekedetért megfogja áldani, uram!

Igy történt, hogy a haszontalan pincérnek a vendéglősné másnap kiadta az utat. Ez a jeles ur nagy lármát csapott. Mindenért a borotvált képű színészt okolta. De bezzeg, míg Menyus oda állott elébe, hogy a szeme közé nézzen amugy magyarosan, elment minden kedve a szemrehányástól.

Fölszedte a sátorfáját, s ott hagyta a városkát.

Menyusból így lett pincér. Nem hiába volt ezermesternél inas, nem hiába próbált maga is mindenféle mesterséget, mert egy hét mulva keresve sem lehetet volna ügyesebb, szolgálatra készebb, frisebb és ami fődolog: becsületesebb pincért találni.

A próba-idő eltelt, s Menyus megkérdezte a vendéglősnétől, hogy meg van-e vele elégedve?

— Jaj lelkem, hogy ne volnék megelégedve? . . . Már most csak arra kérem, hogy el se menjen, itt ne találjon hagyni valahogy, mert nem tudom mit csináljak az üzlettel maga nélkül.

— Itt maradok, míg az ura meg nem gyógyul, ígérte a becsületes Menyus, aki most az egyszer nem unt meg reá az új foglalkozásra.

Mikor pedig ezt a határ-időt ő maga szabta ki, nem is gondolt arra, hogy milyen nagy határ-idő lesz az. A szegény vendéglős nem kelt föl soha többé az ágyból. A gyógyíthatatlan betegségnek a halál volt az orvosa, megszabadította nagy szenvedéseitől.

Most meg éppen nem mehetett el, mert a vendéglősné megfogadta volt a haldokló urának, hogy a derék Fazekas urat el nem ereszti a háztól.

Különben Menyus nem is nagyon igyekezett el. Nem csak pincér volt, hanem valóságos gazda. Ő ment el bort vásárolni a szomszéd községekbe, megbarátkozott a kis város uraival, berendezett a vendéglőben külön kaszinó-helyiséget. Alakított az iparos ifjabból ifjúsági egyesületet, s általános kedveltségnek örvendett.

Csak néha-néha szállotta meg valami nagy-erős vágy, hogy utra keljen, fölkeresse az ő kenyeres-pajtásait, megossa velük a szegénységet . . . Ha egy-egy finom rántott csirkét tett eléje a vendéglősné, felsóhajtott:

— Jaj, ha velök megszothatnám, be jól esnék nekem!

Ezt a vendéglősné hallotta, s olyan jól esett neki, mert ebből a felsóhajtásból azt olvasta ki, hogy Fazekas ur igen jó ember. Aki a barátait annyira szereti, az nem lehet rossz ember.

Tizenhatodik fejezet.

A másik kettő.

Míg Menyust a sors ide-oda dobálta s végül egy kis városka vendéglőjében előreláthatólag hosszú ideig megragasztotta,

Bódi és Gazsi messze idegenben: München városában éltek.

Bódi dolgozott egy nagy lakatos-műhelyben, kinek nem csak közönséges munkái voltak, hanem művészi munkái is. Azokat mind pontos rajzok után kellett készíteni, avagy a lakatos segéd, ha arra való ember volt, kigondolta maga, s aztán vasból kikovácsolta.

Igazi faleveleket, füzéreket, csillárokat csináltak ott, s Bódinak is nagy kedve kerekedett az ilyen munkára.

A rajzokat haza vitte, megmutatta az ő művész barátjának, aki kezdette Bódit rajzra tanítani. Egy kicsit nehézkes volt Bódinak a keze, de azért rájárt a kacs-karingós vonalakra. Néha tizenegy-tizenkét óráig is elrajzolgatott. Olyan büszke volt, ha Gazsi megdicsérte.

— Ha Menyus látná! kiáltott fel Bódi önérzetesen. Majd eltűnődve folytatta: Ki tudja, mi lett abból a fiúból? De én úgy érzem, hogy Menyust nem köll félteniünk.

— Igen jó természete van, jegyzé meg Gazsi; pompásan tud a körülményekhez alkalmazkodni.

— No az már igaz. Milyen jó volna, ha ő is itt lenne velünk! Van két szobánk, jutna neki is elég hely. Be lehetne őt valamelyik mesterhez juttatni . . .

Bódi nem is nyugodott addig, míg levelet nem irt Menyusnak. Csak hogy a címzéssel nagyon meg volt akadva. Hova küldje? Megtalálja-e a levél? A budapesti címet írta reá. A levél két hónapi ide-oda hányódás után visszakerült Münchenbe.

A két kenyeres-pajtásnak le köllött tehát arról a reménységről mondaniok, hogy Menyust a maguk körében lássák.

Gazsi a mester-iskolába járt. A világ minden tájékáról voltak ott művész-növendékek, köztük olyanok, akik csak nagy-nehezen tudtak megélni, mert tanulni is, kenyeret is szerezni nem tartozik a könnyű dolgok közé. Meg voltak olyanok, akik nagyon keveset tanultak, még kevesebbet dolgoztak, de annál vigabban éltek. Gazsi ezek közül egyikhez sem tartozott.

A mindennapi kenyere megvolt, s mint-hogy Bódival együtt vett lakást, együtt ebédelt, vacsorált: meglehetősen olcsón éltek, mulatságokra meg nem vágyakoztak.

Ők keresztül mentek már jó korán az életnek iskoláján, s megtanulták azt, hogy ami kevés öröm van az életben, ugyancsak meg köll becsülni.

Gazsit a művész-társak éppen szerénysége miatt szerették meg nagyon. El is látogattak hozzá. Így ismerkedtek meg Bódival is, a lakatos legénnyel.

Mert azt a világerősen hígyje senki, hogy Gazsi szégyenkezett az ő egyszerű barátja miatt. Sőt ellenkezőleg: Bódinak barátságára volt az ő büszkesége.

A hazától távol minden ember örvend, ha olyan embert talál, aki vele egy-azon nyelven beszél. Milyen örömmel szorit kezét vele, édes tesvérenek tekintti, megbecsüli. Bódinak is mind jó barátjai lettek a magyar művész-növendékek, s ha össze-összegyűltek, órák hosszat elbeszélgettek arról a hazáról, mely a Kárpátok ölelő karjai között van s melyről a nagyvilág olyan keveset tud...

Gazsi egy nagy képen dolgozott.

Mielőtt hozzá kezdett volna, sokat törte rajta a fejét. Eljárt a könyvtárakba, egy csomó könyvet összeolvasott, aztán az utcán, a vendéglőben nézte az embereket, megfigyelte az arcukat. Csinált egy rakás vázlatot s több hónapi töprengés után fogott csak hozzá.

Mig dolgozott, Bódi sohasem ment be a szobájába, nem zavarta őt. Csak reá nézett ebéd-közben az arcára s mondta:

— Ugy-e a képre gondolsz, Gazsi?

— Mindig arra, barátom. Nem furcsa ez?

— Miért volna furcsa? Lásd, én csak közönséges lakatos vagyok, mégis sokszor motoszkál a fejemben egy és más, amin a műhelyben dolgozom.

— Tudod, szeretnék valami szépet csinálni, hogy becsületére váljon a magyar névnek.

Ezen aztán mind a ketten nagyon fölmelegedtek. Szívökben buzgott a hazának szeretete.

Jól fél-esztendő kellett hozzá, mig a kép egészen elkészült. Akkor aztán megmutatta barátjának.

A kép olyan gyönyörű volt, hogy Bódi nem győzte eléggé nézni. A falusi templomot ábrázolta, amint a gyermekek énekelnek, s az oltár zsámolyán térdepelt egy halvány arcú anya, mellette egy kis beteg gyermek.

(Vége következik.)

KIS MADÁRKA . . .

(Képpel a címlapon.)

Gyermek.

*Kis madárka, röpjél vissza kalitkádba,
Nézd milyen szép, milyen ékes, milyen drága!
Hol találsz ily szép lakásra?*

*Röpjél vissza
Pihenésre, nyugovásra!*

Madár.

*Nem köll nékem drága lakás zárt ajtóval,
Akkor se, ha teli vagy minden jóval.*

*Bár milyen szép s ékes légyen,
Mégis börtön . . .
S hogy ha börtön, nem köll nékem!*

*Noha sárból gyurtam össze régi fészkeim:
Mindenféle kalitkánál drágább nékem,
Nincs ajtaja, nincsen zárja,
Nincsen benne
Semmise', mi utam állja.*

*Kis fészkeimben nincsen ur és nincsen szolgál,
Bár mit teszek, ez csakis a magam dolga.
Nem dalolok parancs-szóra,
Enyém ottan
Minden perc és minden óra!*

*Szabad vagyok! Szabad vagyok valahára
S a szabadság oly nagy kincs, hogy nincsen ára.
Nem is adom semmi másért,
Semmiféle
Tarka-barka kalitkáért!*

*Hisz' most enyém, ami szép van a világon,
Minden virág egy-uttal az én virágom.
Enyém a fa zugó lombja
S enyém a nap,
Amely reám fényét ontja.*

Gyermek.

*Igazad van, kis barátom. Békén hagylak,
Kalitkádba dehogy hivlak, csalogatlak!
Szállj madaram sebes szárnyon,
S ahová szállsz:
Boldogság és béke várjon!*

Roboz Andor.

MIKOR Gyuricának az édes anyját is eltemették, a haragos háziur szépen kitette őt az utcára.

— Bácsi, hát én már nem lakhatom itten? kérdé szomoruan.

— De nem ám! A te édes anyád is tartozik még a házbérrel!

Ezzel becsapta Gyurica orra előtt a kaput s a kis árva hajléktalan állott künn az utcán.

Merre menjen? Ebben a rengeteg városban egy lelket sem ösmer. Még ki sem sirhatta jól magát az édes anyja után való fájdalomában s máris kenyéret köll keresnie. A könnyek lassan peregetek alá Gyurica arcoskáján. Senkihez sem mert szólni, sehová sem mert betérni, kenyérért könyörögni. Félt, hogy, mint a haragos házi-ur is tette, elutasítják. Pedig máris éhes volt.

Utcáról-utcára bolyongott s vágyakozva nézte a ragyogó kirakatokat.

Egy utcasarkon finom étel-illat ütötte meg az orrát. Egy öreg ember árult ott meleg kolbászt meg zsemlyét.

— Kérek szépen bácsi egy szálát! könyörgött Gyurica.

— Nesze fiam, ide a pénzzel!

— Nekem egy fillérem sincs bácsi, én csak úgy kértem. szepegett Gyurica.

Megharagudott erre az öreg ember. De nem lehetett már visszakapni a kolbászt, mert akkor már Gyurica belé harapott.

— Tudja mit bácsi? mondá félve a kis fiu. Adjon valami munkát, hogy leszolgáljam a kolbász árát.

Az öreg ránézett a fiura s így szólt:

— Becsületes arcod van. Reménylem, magad is az vagy. Rád bizom a két kosaramat. Rajtad áll, hogy megtartsalak, ha hiven beszámolsz minden délben, este a vásárral. Törődött ember vagyok s öreg is már a két nehéz kosárnak a cipelésére. Megpróbálok. Tán így kettőnket is megsegít az Isten. A Ferecvárosban lakom a IX-ik kerületben, az Üllei-ut végében a 120-ik szám alatt hátul az udvarban.

— Megbízhat bennem bácsi! mondá arcának boldog ragyogásával Gyurica. Megbízhat bennem, mert én becsületes fiu vagyok!

— No, no, mondá mosolyogva az öreg. És most jó harsányan kiáltásd: »Friss forró kolbász tessék, ropogós friss zsemle tessék!« Mert hogy ezt a leckét is meg kell ám tanulni! Még csak annyit: ha az egyik sarkon már nincs bő keletje a kolbásznak, egy sarokkal állj odébb. Isten vezéreljen! mondá az öreg s elkullogott. De nem messze megállott s onnan figyelte az ő »üzlet-vezetőjét«.

Gyurica egy darabig ott maradt a sarkon s aztán naphosszat hurcolta a nehéz kosarakat utcáról-utcára egyre kiabálva: »Friss kolbászt tessék!«

Legalább jutott kenyere, hajléka a kis árvának.

Csak hogy még itt nincs ám vége a történetnek.

Gyurica egy nap sehogysem birt a maradék kolbászon tuladni. Nagyon elfáradt már a sok lőtás-futásban. Leült hát egy sarok-kőre, a két kosarat pedig maga mellé tette.

Arra futott egy hatalmas kutya. Erősen csiklándozhatta az orrát a kolbász szaga, mert mielőtt Gyuricza megakadályozhatta volna, szájába kapott egy csomót s elfutott vele.

— Nero! Állsz meg rögtön! hallatszott ekkor egy feddő hang, s a kutya farkcsóválva hunyászzkodott meg egy csinos fiúcska előtt, akin fehér volt minden, még a cipője is. A kezében ezüstgombos sétapálcikát suhogtatott.

Gyuricza oda ment a kutya kis gazdájához s panaszkodni kezdett:

— Mit fog az öreg bácsi mondani, ha kevesebb pénzzel számolok be neki a kolbász árából? Hogy mindjárt az első órán ilyen szerencsétlenség esik meg rajtam! Az urfi kutyája elvitte. Még most is nyalja utána a száját!

A szép kis fiu haragosan fenyegette meg a pákoz kutyát, aztán oda fordult a kétségbe esett Gyuricához:

— Apa majd megtéríti károdat, ne félj semmit! Hogyan is hívnak? kérdé.

— Gyuricának. Harnóc Gyuricának.

— Engem meg Miklósnak, Csabay Miklósnak. Tetszel nekem Gyuricza! Jöjj mihozzánk, én majd adok neked csokoládékolbászt, amit apa hozott tegnap. Nézd, abban a nagy házban lakunk. No jöjj!

Mialatt a kosaras és a fehér ruhás fiúcska így beszélgettek, egy ur közeledett sietve feléjük.

— Mért futottál el mellőlem, Miklós? kérdé.

— A Nero után siettem. Nézd csak apuska, ennek a szegény kis fiúnak elkapta egy csomó kolbászt. Most talán ki is fog kapni a gazdájától! Ugy-e Gyuricza? Tudod mit, apa? Vigyük őt magunkkal. Milyen jó volna, ha egy ilyen kis pajtásom volna! csacsogott Miklóska tovább s hizelegve simult apjához, mert hogy ez az ur az ő édes apja volt. Ugy-é megengeded, hogy magunkhoz vegyük? Olyan jó képe van neki s én úgy fogom szeretni!

Az ur mosolyogva hallgatta ezt a gyermeki beszédet. Aztán nyájasan kérdezte ki Gyuricát, hogy ki fia s hol lakik?

A kis »üzletvezető« tétovázva állt ott a kosaraival.

— De az a jó öreg bácsi, aki megbizott bennem! mondá szomoruan.

— Megbiztam s nem csalódtam benned, szólalt meg egyszerre az öreg, egy közeli fa mögül előre lépve. Félek, hogy már most a nagyságos urék elcsábítanak tőlem, mondá szeliden mosolyogva.

És bizony így is történt. Még az-nap abba a szép házba került, ahol a fehér ruhás fiúcska lakott apjával, aki fölismer-

vén Gyuriczába a jóra valósságot, anyáról szintén fia mellé játszó-társul fogadta.

Együtt játszottak s tanultak már most. Az iskolából hazajövet, mindig megállottak az utcasarkon a kolbászos bácsinál uzsonnálni és beszélgetni. Gyurica, habár jó sorsba került, nem felejthette el azt a jó öreget, aki őt, a szegény árvát, első vette pártfogásába s nem engedte éhen veszni.

Petényi Pálma.

TALÁLÓS MESÉK, TRÉFÁS KÉRDÉSEK.

Ha nem látom, felveszem;
Ha látom, fel nem veszem.
(Lyukas meggyorog.)

Négy lába van, nem az övé.
Embert hurcol mindenfelé.
(Nyereg.)

Nekem is van, neked is van,
Még a kis kórónak is van.
(Árnyék.)

Mikor fél a nyúl?
(Ha kétfele végjék.)

Ló, ökör nem bírja,
Egy veréb elbirja;
Kádba, csöbörbe nem fér,
Egy vödörbe belefér.
(A vödör.)

Nálatok a talicskát hogy hívják?
(Nem hívják, hanem tojók.)

Miért isszák meg a bort?
(Mert nem kell magának.)

INNEN-ONNAN.

Európa nagy városai. Európa népessége jelenleg 370 millió, holott a század elején csak 175 millió volt, tehát fél-annyi sem. A nép-szaporodás főképp a nagy városokban mutatkozik. 1801-ben még csak 11 városnak volt 100 ezernél több lakosa összesen 4 $\frac{1}{2}$ millióval, 1896-ban már 121 ily nagy várost számláltak mintegy 37 millió lakossal. A nagy városok száma tehát 8-szor több lett. Franciaországban 3-ról csak 10-re emelkedett ez a szám, de már Németországban és Angliában 2—2-ről több, mint 30-ra.

Alapos meghívás. A kínai vendégek nem feledhetik el, ha meghívást kapnak, mert a türelmetlen vendég-látó háromszor is elküldi, először két nappal a vendégség előtt, másodszor a vendégség napjának reggelén és harmadszor a vendégség kezdete előtt.

Európa legrégebb vendégfogadója. »Goldenes Kreuz« (Arany kereszt) Regensburgban, melyben 1531-ben I. Ferdinánd király szállott meg. 1819 óta megvannak a vendégekönyvei és ezekben több mint 500 fejedelmi név fordul elő.

Svédországban hetenkint háromszor kell az iskolás gyermeknek megfürödni. Mialatt a gyermek az iskola-épületben lévő fürdőben van, ruháit gőz-kályhában tisztítják, hogy semmi-féle ragadozó betegségnak ne legyenek terjesztői.

Tojás-pénz. Perunak Janja nevé tartományában apró-pénz hiányában gyík-tojással fizetnek. Otven tojás egy papiros-dollárnak, vagyis 30 fillérnek felel meg. Az ily módon bevett tojásokat a kereskedők faládákba csomagolják és Limába szállítják.

Béka-vásár. Párisban hetenként varangyos béka-vásárt tartanak. Száz béka 90—100 koronán kél el. Ezeket a nem éppen kellemes külsejű állatokat a kertészek vásárolják, akik a kertekben eresztik szét, hogy ott az ártalmas férgeket pusztítsák.

A MAGYAR NÉP-KÖLTÉSZET VIRÁGAIBÓL.

Szentgyörgynapi ének.

(Szentgyörgy napján, április 21-én hajtják ki az ország sok vidékén a nyálat közös legelőre. Ezen a napon adják számba a gazdák a pásztoroknak a házi állatokat. Erről szól egy alábbi székely népdal.)

Gyűjtik a csordákat,
Csingi, lingi, lánga!
Hajtják a marhákat,
Csingi, lingi, lánga!
Tinó-binó jószágocskák,
S nyakukon a harangocskák —
Csingi, lingi, lánga!
Rínak az utcába!

Nőjön fü előttük,
Csingi, lingi, lánga!
Dög ne járjon köztük,
Csingi, lingi, lánga!
Hizzanak meg mind egy lábíg,
Hadd igérjenek sok százíg
— Csingi, lingi, lánga!
Érttük a vásárba!

*

Mit beszélnek a harangok?

Első harang:

Uj hirt hallék, uj hirt hallék.

Második harang:

Mit hallál, mit hallál?

Harmadik harang:

Drága buza, drága buza.

Negyedik harang:

Mit csináljunk, mit csináljunk?

Ötödik harang:

Kérj kölcsön, kérj kölcsön.

*

Mit beszél a cinege?

Cinege madár, hol voltál?
Lencsét, borsót kapálni.
Hát ha tél lesz, hová léssz?
Van lyukom, belé buvom.
Hátha lyukad beforrik?
Van kapám, kikapálom.
Hátha kapád eltörik?
Van cigányom, megcsinálja.
Hát ha meghal a cigányod?
Van szám, siratom.
Hát ha a szád elhasad?
Van tűm, megvarrom.
Hát ha a tüd eltörik?
— Ejnye, ejnye, ne busits!

A MEGZAVART PIHENÉS.

1.

2.

3.

APRÓSÁGOK A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL.

Az elefánt orrmányában 40,000-nél több önálló izmot számláltak meg; többet, mint amennyi bármely más állatnak egész testében van.

*

A leggyorsabban uszó hal a cápa. Egy cápa, melyet súlyosan megsebesítettek,

három nap alatt még mindig 800 angol mértföldet uszott.

*

Altató növények. Uj Mexikó, Texas és Szibéria bizonyos vidékein bódító erejű fű terem, melyből ha a legelésző ló vagy birka eszik, egy, sőt két napig is folyton alszik utána.

TÓNI DIÁK.

Nézi Tónit a kis Jóska,
Meg a csöppnyi kis Piroska;
Szinte huzódoznak tőle,
Oly nagy legény lett belőle.

Kicsit szokatlan a lába
A legényes nagy csizmába;
Mint ha sarkán patkó lenne,
Olyan szépen kopog benne.

S kényelmes a ködmönkéje,
Tóni kétszer beleférne.
Oly varrottas cifra-fajta,
Mint ha virág nyúlna rajta.

Ködmön alatt — lássa bárki —
Piros lajbi kandikál ki,
Gimbes-gombos kis mellényke,
Beh takaros kis legényke!

Báránybőrös nagy satyakja,
Belebuvik füle-nyaka!
Nagyobb Tóni mint az asztal
Satyakosan — egy araszttal!

De az ugyan mit jelentett,
Hogy Tóni ily kipötytyentett?
Azt kérdezi rigó, esz ma:
A homokra minek eszima?

Tóni lassan, lépve halad,
Terhet visz a hóna alatt:
Áb-cés könyv, tábla, írka —
Mebámulja csacsi, birka.

Uszik a táj délibádba...
Tóni ballag iskolába;
Csacsi, birka mint ha szólna:
Ha diákok lettünk volna!...

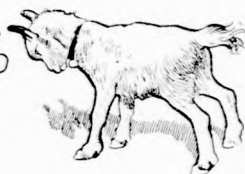
Aki jár az iskolába,
Nem sülyed tudatlanságba,
Mert tanulni nem szerrettünk,
Csacsi, birka nevezetünk!

Semmittéve legelt s csak várt
A nagy ökör — s éppen így járt.
Csökönys volt, mint a teve —
Ma is ökör még a neve.

Mama.

A GÖDÖLYÉCSKE HALÁLA.

DES apámnak egy hófehér gödölyécskéje volt; Jani nagybátyámnak meg hófehér haja. A gödölyécske a harmatos füvecskét, Jani bácsi pedig a kurta pipaszárát szerette rágesálni.

A gödölyécskét mind-annyian: én is, meg a kis testvérkéim is nagyon, nagyon szeretjük. De a Jani bácsit is ám! Sokszor elgondoltuk: de jó volna, ha a gödölyécske, meg a Jani bácsi mindig együtt volna.

Egy szép napsugaras reggelen kicsaltam kis testvéreimet a káposztás-földre és ott ezt kérdeztem tőlük:

— Melyőtöknek van olyan kalapja, amelyiken nincsen lyuk?

Sorra nézegették a kalapokat, de mind-egyiken keresztül süttött a nap. Csak a Ferke kalapja volt ép. Ezt hát a kezembé vettem s így szóltam:

— A bácsit Jánosnak hívják és holnap van szent János napja. Tudjátok mit adunk névnapi ajándéknak? A fehér gödölyécskét.

— A fehér gödölyécske éd's apámé! kiáltotta nekipirulva, siránkozó hangon a kis Böske.

— Hiszen éppen azért tartom a Ferke kalapját a kezemben, mint a koldus! Te, Ferke, tegnap eladtad a nyuszidat; te meg Böske tegnap a keresztanyádtól kaptál tíz fillért; neked Dodóka két nappal ezelőtt husz fillért adott éd's apánk. Lássátok: én a megtakarított husz filléremet bedobom a kalapba. Ti is adjátok hozzá a tiéteket, hogy megvehessük éd's apánktól a gödölyécskét és azt holnap Jani bácsi-

nak ajándékozzuk. No hamar adjátok ide a pénzt!

Egy kicsinyég szótlánul nézegettek egymásra, aztán elkezdtek kotorászni a zsebükben. A kis Böske nek eszébe jutott, hogy a mamája elvette a pénzét; Dódóka ijedten fölkiáltott:

— Nem tudom, hova lett a pénzem!

Ferke pedig búsan meresztette szemét a földre és ezt morogta:

— Az én zsebem lyukas.

Ilyen formán dugába dőlt a tervem.

Hej, pedig de nagyon szeretjük a hófehér gödölyécskét! Első lábaival a térdünkre kapaszkodott és hamiskásan nézett ránk nagy szögletes szemeivel, mint ha gunyolni akarna bennünket, hogy mindannyiunknak együtt-veve nincs annyi vagyonunk, hogy őt megvehessük.

Körül ugrált bennünket, közben-közben mekegett (Lásd a képet a 312. lapon.) és ilyenkor hófehér fogacskáiban gyönyörködhattünk. Alig volt még három hónapos és már szakálla volt; én meg a Ferke már hét évesek multunk s mégis, ha azt akartuk, hogy szakálunk legyen, kukorica-selymet ragasztottunk az állunkra; de ezt is leette a gödölyécske.

Mégis mindnyájan jobb szeretjük ezt a négylábu állatkát, mint önmagunkat. Ezért én tovább szőttem a tervemet, hogy

Jani bácsit a kis állatkával boldogítsam.

Amint azonban édes apám délre hazakerült a szántó-földről, körül ugráltuk és a ruháját ráncigáltuk.

— Édes apám, mondok, igaz az, hogy aki korán kell, aranyat lel?

Ez az ő szavajárása volt, hát gyorsan felelt:

— Persze, hogy igaz!

— Édes apám, kiáltottuk egyszerre mindnyájan, milyen korán kéne mindennap fölkelnünk, hogy a gödölyéskét nekünk add!

Erre a fordulatra nem volt elkészülve édes apánk, de amint megtudta, hogy a gödölyéskét Jani bácsinak szántuk névnap ajándékkul, nekünk ígérte a kedves állatkát azzal a föltétellel, ha mindennap fél órácskával hamarébb kelünk.

Táncoltunk nagy örömben, hogy immár a gödölyécske a miénk. Egy-

hangulag határoztuk el, hogy már holnap hajnalban, még mielőtt Jani bátyánk föl-
ébred, fölkelünk; a gödölyécske nyakára piros pántlikát kötünk és oda vezetjük Jani bátyánkhoz az ágyához, még mielőtt magára öltene szürke szűrét, melyet télen-nyáron egyaránt viselt.

Ez volt a mi szent elhatározásunk.

Másnap azonban, amint édes anyám föl-keltett bennünket s szemünket kinyitot-tuk, olyan erővel sütött szemünkbe a nap, hogy hamar becsuktuk ismét, míg édes anyám az ablakot a kötényével be nem aggatta.

Jani bácsi már akkor rég a mezőn volt s legeltette a bárányokat meg a kecskéket. A gödölyécske is ott volt a nyájban. Jani bácsi még tán azt se tudta, hogy ma van a nevenapja.

Abban az időben, amikor ez történt, még nem ismerték a gyujtófát; akkoriban

KÖRÜL UGRÁLT BENNÜNKET, KÖZBEN-KÖZBEN MEKEGETT. (Lásd a 311. lapon.)

a barátságos tűz nagy ritkaság volt. Nem hordták az emberek oly kényelmesen a zsebükben, mint ma, anélkül, hogy tüzet fogna tőle a ruha. Nagy erővel lehetett csak a kovából acéllal tüzet csiholni és jó sokáig tartott, míg a tapló segítségével annyira lángra kapott, hogy egy darab fa meggyuladt tőle.

Bizony fárasztó és izgalmas munka volt ez. Édes anyám szelid lelkületű volt; de ha tüzet kellett raknia, ő is kijött a sodrából.

Hiába tette el nagy gonddal édes anyám a parasztat minden este a patka-lyukba, reggelre csak kialudt. Ha talált egy kis szikrát még a hamuban, neki fogott és elkezdte tüdő-szakadtából fujni, de hiába... éjjelen át kialudt a tűz. Nosza volt dolga a kovának meg a taplónak! Mi gyerekek sokszor bizony már alig láttunk az éhségtől, pedig még a tűznek hire-hamva sem volt, amelyen a reggelit kellett volna megfőzni.

Igy volt ez Jani bátya névnapján is. Jó ideig hallottuk, amint édes anyám csiholta meg fujta a tüzet, míg végre fölkiáltott:

— Hiába, egész hiába! Béka esett a tűzbe. A kőben nincs már egy szikra tűz sem, a tapló meg nedves, a gyerekek pedig már várják a levest!

Bejött a szobába és így szólt:

— Eredj kis szógám Péterkém, az Isten is áldjon meg, fuss gyorsan a Csillik Rozálékhoz, hogy igen szépen kérem, legyen szives, adjon egy kis bögre tüzet. Vigy neki érette egy kerek kenyeret. Szaladj Péterkém, édes eselédem, hogy mielőbb ehessetek reggelit.

Még be sem fejezte édes anyám a mondani valóját, én már is a hónom alá kaptam a legnagyobb kerek kenyeret és úgy ahogy voltam mezitláb, hajadon fött futottam Csillik Rozálékhoz.

— Napocska, mondogattam utközben, szégyeld magad! Még egy kis leveskét sem tudsz megfőzni. Most Csillik Rozálékhoz kell futnom egy kis tüzért. De várj csak, mindjárt vigan fog lobogni a tűz, a fal vörös lesz tőle, a bögrék szöröcsögni fognak, a főlzálló füst-gomolyag el fog téged takarni. Jól teszi, ha eltakar, legalább

a levest és a sült krumplit árnyékban esszük meg, de meg a mákos csikot is ám, amit ma Jani bátya neve napjára főz édes anyám.

Mig én a nappal így eldiskuráltam, kitört belőlem a pajkosság. Olyan kerek volt a kenyerem és olyan kemény, mint ha tölgyfából faragták volna. Nálunk egyszerre sok kenyeret sütnék, hogy jól kiszáradjon; legalább kevesebbet fogyasztunk. Néha annyira megkeményszik, hogy baltával is alig lehet szétiütni.

De mert oly szép kerek volt a kenyér, hogy már formásabb nem is lehetett, egyszerre csak elkezdtem a földön gurigatni. Pompás multság volt. Szerettem volna a többi testvéreimet is ide hívni, hogy ők is velem játszanak. Amint azonban így szilaj kedvemben ide-oda ugráltam és teljes erőmből elgurítottam a kenyeret, hát Uramfia!... neki iramodott a kenyér mint az őz, ha vadászkutyát lát, és egy pillanat alatt legurult a hegy lejtőjén a völgybe és egyszerre eltűnt a szemem elől.

Kővé meredten álltam egy pillanatig és azt hittem, hogy menten legurulok én is ijedtemben a völgybe. Vagy hat perczig ide-oda futottam, de hogy seholy sem láttam a kenyeret. Lehorgasztott fejjel mentem a Csillik Rozálék udvarába.

A padkán vigan lobogott a tűz.

— Mi jót hoztál Péterke? kérdi tőlem Csillik Rozál néni.

— Kialudt nálunk a tűz, hebegtem, nem tudunk főzni és így szépen kéreti édes anyám, adna egy kis bögrényi tüzet, szivesen visszafizeti.

— Te bohó fiucska! Ki fogja visszakérni az ilyen csekélységet?

És a tüzfogóval jó sok üszköt söpört a bögrébe.

— Mondd meg édes anyádnak, hogy csak rakjon jó tüzet és főzzön neked pompás gölödényt. De vigyázz Péterke, hogy a szél el ne vigye a szikrát a háztetőre. Most menj Isten hírével!

Olyan jó volt hozzám, s én a nagy kerek kenyeret eldévajkodtam. Ez nagyon nyomja a lelkemet.

Amint végre haza értem a parázsszal, majd elhültem, amint azt láttam, hogy erősen füstöl a ház kéménye.

— Téged jó volna a halálért küldeni!

mondta szemrehányóan édes anyám, amint beléptem, miközben süttöt-főzött és rám se nézett. Az én parazsaim oly félenken pislácoltak ehhez a tüzhöz képest! Szomoruan lettem a padka sarkára a bögrét és eloldalogtam. Sokáig elvoltam. Szerencse, hogy Jani bátya haza járt a legelőről. Volt neki egy nagyító üvegje volt, amelyet a tapló fölibe tartott addig, míg tüzet fogott. És most mégis a gunyolt napnak köszöngettük a reggelit. Nagyon elszégyeltem magam s még ma sem merek a jótévő napnak a szeme közé nézni.

A ház végére kotródtam. Ott láttam Jani bácsit az ősz fejével guggolni. Amint közelebb jöttem, akkor vettem észre csak, hogy miért guggol ott. A hófehér gödölyéske feküdt előtte mozdulatlanul és Jani bátya a bőrét nyuzta le.

Egyszerre elkezdtem hangosan zokogni. Jani bátyja fölkel, kezemet megfogta és így szólt:

— Látod, itt fekszik s reád néz!

És a gödölyéske csakugyan rám meresztette megüvegesedett szemeit. És mégis halott volt.

— Péterke, susogta Jani bácsi komolyan, édes anyád Csilik Rozálnak egy kenyeret küldött.

— Igen, zokogtam én, és ez elszaladt, le, le a völgybe . . .

— Mert szépen bevallod fiam, mondta Jani bácsi, majd gondom lesz rá, hogy semmi bántódásod ne legyen miatta. Édes anyádnak azt mondtam, hogy egy kő hullott le a szikláról és ez agyon ütötte. Titokban mindjárt gondoltam, hogy ez a Péterke műve. A kenyered mint ha csak a levegőből pottyant volna le a gödölyéskére s éppen a fején találta. Szegény állatka egyet-kettőt támoalgott és rögtön szörnyet halt. De ne félj, Csilik Rozállal

is beszélni fogok és elsimitom a dolgot. Most pedig csönd legyen gyerek, ne huzd oly keservesen félre az arcod! Vacsorára megesszük a kis állatot s édes anyád jó levest főz majd hozzá.

Igy halt meg a gödölyéske. Testvéreim elmesélték nekem, hogy egy csunya, gyalázatos kő ütötte agyon szegénykét.

Édes anyám pedig a kedvemért az én parazsamat szórta a tűzbe és e mellett sütötte meg a gödölyészkét.

Jani bátyámnak volt szánva a gödölyéske, neki dukált a pecsenye. De ő mindnyájunkat az asztalhoz hívott és a legjobb falatokat rakta elének. Mi nem ehettem belőle. Nem ment le a torkunkon.

Pedig jaj, de éhesek voltunk!

Más nap Ferke minden áron el akart menni a legelőre, hogy megnézzze azt a csunya követ, amely a gödölyészkét agyonütötte.

— Ferke, szólt az öreg, a kő elgurult. Ki tudja hol görgeti most a patak sebes árja!

A jó öreg Jani bácsi! Az én szivemen feküdt a kő, amely a gödölyészkét agyonütötte.

Idegen eredetiből átdolgozta

Szerén néni.

ARANY KALÁSZOK.

Nem igen boldogul, aki másba' bizik.
Az ökor a gazda szemeitől hizik.

*

Előbb kísérsd meg,
S csak aztán dicsérsd meg.

*

Hol legtöbb honfivér lépé
A harci sikokat,
A nép-szabadság ott tenyészt
Legszebb virágokat.

Bajza.

Ilma, Davidovics Irma és Lenke, Wolf Stefánia, Scherz Blanka, Dakó Gizella, Tersztyánszky Ferike, Szász József, Domokos Irma, Frankl Lilly, Fekete Jolán, Sommer József, Csauscher Mariska, Kramer Irénke, Pap Lilike és Gizike, Jurenák Gizella, Sipos Feri, Hirn Klára, Blau testvérek, Kárpáti Béla és Zoltán, Paulik Irike, Megele Ilona, Irsai István, Brüll István, Totis Margit, Ilona és Blanka, Bayer Antal, Meller Mici, Lizi, Manó, Andor és Teresi, Hertelendy Andor, Faltay Dóra és Francika, Schwarz Emmy, Poór Erna, Csatáry János, Szontagh Antonia és Kató, Kremsier Géza és Irma, Geréb Andor, Scheiber Etelka és Margit, Sinkovits Mariska és Tivi, Bárdos Jolánka, Kovács Klára és György, Görgey Elly, Ida és Lilly, Marton Ilonka és Pista, Rothmiller Miklós, Herzfeld Tónika, Jolán és Guszti, Nemes István, Liebsstein Cara és Erzsike, Sümegi István, Túsák Ervinke, Frater Iván, Neuhauser Imre és Rózsi, Matskási Magda, Szabó Margit, Róna Ferike és Tibor, Lukovits Lucika, Rakovszky Menyhért, Dobozi Zoltán, Wittmann Erzsé, Vánó Lili, Jurenka Irén, Horváthy Gyula, Weisz Elza, ifj. Bónyi Adorján, Graefl Roia, Németh Margit és Zsófia, Potondy Erzsike, Vadász Bertalan, Balás Katica, Délczeg Pista, Strasser Pál, Feilitzsch Cécile, Berger Erzsike és Ilonka, Kállay Helén, Steiner János Jenő, Marton testvérek.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén, 3 korona áru könyvet nyert **Wittmann Erzsé, Kis-Czell**; 5 korona áru könyvet **Vadász Bertalan, Budapest**, és 8 korona áru könyvet **Görgey Elly, Ida és Lilli Lócse**, kiknek az illető könyveket a kiadó-hivatal megküldi.

*

A »KIS LAP« LXIV. köt. 14-ik számában közölt rejtvények megfejtését beküldték még: Hoffer Sándor, Csizsár Zoltán, Páchl Pista, Arva Erzsike és Laci, Brüll István, Poór Erna, Bachmann Mici, Dukesz Barna.

— Olvassátok! —

*

Forgó bácsi tíz parancsolata.

1. Leveled papirosa sima szélű legyen és tiszta.
2. Irkából tépett papirosra levelet ne írj.
3. Levelet be ne porozz, be ne poczázz.
4. Leveleden mindig rajta legyen a kelet napja és helye.
5. Ami a szerkesztőnek szól (közlés, megfektetés, gyűjtés), azt ne küldjed a kiadó-hivatalba.
6. Ami pedig a kiadó-hivatalnak szól (előfizetés, pótló számok végetti felszólalás, bekötőtáblák, régi számok vagy kötetek megrendelése) azzal ne fordulj hozzám, a szerkesztőhöz.
7. Leveled papirosa ne legyen rikoltó színű, se illatos.
8. Csak fekete tentát használj írásra.
9. Ismeretlen s családi körben járatos becéző nevet ne használj.
10. A szerkesztőségbe intézett levél állandó czime legyen: **Forgó bácsinak, a „Kis Lap“ szerkesztőjének.**

Aki e tíz parancsolat ellen vét: magára vessen, ha levelét nem veszem figyelembe, vagy ha levele más iratok közé vegyülvén, elkallódik.

F. b.

Garzó Béla. Vasöntő műhely már sok van az országban, bár a külföldi ilyes gyárakhoz képest bizony még csekély számban. Budapesten a legkülönb tán a Schlick-féle. Nem is hiszem, hogy kéréstekre az igazgatóság ne engedné meg a megtekintését; sőt tán még, mint a művelt nyugat országaiban szokás, magyarázó kalauzt is rendelne mellétek. — **Kállay Helén.** A jó kívánság mindig idején érkezik. — **Balás Katica.** Már csak megvallom, hogy az a husvétii nyul német származásu. Ott járja az a fura kis mese, hogy a husvétii piros és egyéb színes tojásokat a nyul tojja. De hát német, részben skandináv eredetű a karácsonyfa is, mely tulajdonképen az ó-német pogány hitnek egy bájos, költői maradéka s onnan került hozzánk is. Franciaországban még nem is oly régóta dívik, Olasz-, Spanyol- és Angolországban nem is ösmerik, vagy ha ösmerik is, nem gyakorolják ezt a szokást. — **Dukesz Barna.** Nem szükséges mind beküldened, hogy neved sorsolás alá jusson. De igenis szükséges, hogy tisztán, olvasható sorokat s ne ilyen gondatlan, elhányt írást küldj. — **Róna, Feld és Kremsier testvérek.** — Az előző üzenet második fele tinektek is szól. — **Bárdos Jolánka.** Vagy tizezer. — **Poór Erna.** Szabatos választ csak szerdán este adhatok. Örvendztessetek meg látogatástokkal ezen a napon. — **Hertelendy Andor.** Közlésre még nem való ugyan, de magam jól elmullattam rajta. — **Meller testv.** Örömmel fogadlak titeket is a »Kis Lap« zászlaja alá. — **Totis testv.** Bátran beküldheti s ha beválik, örömet közlöm is. — **Kimmel Dagmár.** Mind a két ügyveddel a »Kis Lap« kiadó-hivatalához fordulj. Az segít bajodon. — **Lengyel Vilma.** Mihelyt lehet, igyekezem kedves kérdésednek eleget tenni. — **Radó Lili.** Elég ügyes. Idővel bizonyosan közölhető verseket is fogsz írni. — **Schwarz Emmy.** A te jó szivecskéd szerint cselekedtem. — **Gruber Clotilde.** Kettejét besoroztam. — **Gessner Olgica.** Soraidban öröömöt tellet. — **g. Hunyady Ferenc.** A te, meg az édes anyád s a kisasszony szíves megemlékezését forrón köszönöm. — **Matskássy Magda.** Sokáig is maradjunk együtt. — **Több levélről a jövő számban.**

LEVELEZÉS.

Kerpely Bruno (hol?) levelezni ohajt Vörösmarthy Idával.

Társ-szerkesztő **ROBOZ ANDOR.**

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, Kerepesi-ut, 54. sz., Athenaeum-épület.
Nyomatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társulat Budapesten.